

A se égen, se földön nem termett leány

Egyszer volt, hol nem volt, még Kéménden is túl, volt egyszer egy öreg király. Volt neki három daliás fia. Egyszer behívta magához a fiait a palotájába és ezt mondta nekik:

– Hát, kedves fiaim! Hallgassatok rám! Már minden gyerekcipőt kinőttetek, házasulandó sorba jutottatok, itt az ideje, hogy keressetek magatoknak egy-egy leányt. De aztán olyanokat ám, akik se égen, se földön nem termettek. Ha találtatok, csapunk hét országra szóló lakodalmat és utána átadom a királyságot nektek.

A legidősebb fiú ment először szerencsét próbálni, feleségeket keresni. Addig ment, mendegélt, lóháton, amíg el nem érte a Forró-tenger partját. Ott a tengerparton lakott egy kunyhóban egy százesztendőős öregasszony, akinek odaköszönt és megkérdezte:

– Jó napot öreganyám! Tudom, hogy maga már megérte a száz esztendőöt és mindenkinek tud jótanácsot adni. Én azt szeretném megkérdezni, hogy hol lehetne találni egy olyan leányt, amilyen még sem az égen, sem a földön nem termett.

Az öregasszony ezt felelte erre:

– Hát bizony, azt még én sem tudom megmondani! Hanem, innét hárommérföldnyire lakik egy nőtestvérem, aki ezt meg tudja mondani neked.

Megköszönte a tanácsot és ment, mendegélt tovább az úton, lóháton. Amikor odaért, illendően bekopogott annak az ajtaján. Az öregasszony kiszólt:

– Ki van odakint? Ki keres engem?

A fiú erre azt felelte:

– Én vagyok itt öreganyám! Messze földről jöttem!

Kérdi tőle tovább az öregasszony:

– És mi járatban vagy itt fiam?

– Házasodni szeretnék öreganyám! De az apám kijelentette, hogy csak olyan leányt vihetek haza a királyi házhoz, aki se égen, se földön még nem termett!

– Hát édes fiacskám – felelte rá az öregasszony –, ezt én nem tudom néked megmondani, hanem van nékem egy nőtestvérem, aki csupán mindössze kétmérföldnyire lakik innét, az majd megmondja néked pontosan, mert ő a legokosabb közöttünk.

Elköszöntek szépen egymástól. Az ifjú tovább ment, mendegélt, lóháton, az öregasszony felé, aki már várta őt, mivel a húga egy postagalamb útján előre értesítette őtet. Amikor már odaért, jó nagyot köszönt:

– Jó napot öreganyó!

– Jó napot édes fiam! Hozott Isten! Mi járatban vagy itten nálam, ahol még a madár is nagyon ritkán jár?

– Hát bizony én magához jöttem nagyanyó egy jó tanácsért, messze-messze földről! Házasodni szeretnék már és az édesapám, a király, azt mondta, hogy ő nem bánja, de őhozzája a királyi palotába, csak olyan leányt vihetek be, amilyen még sem az égen, sem a földön, nem termett!

– Hát édes fiam, én most megmondom néked, hogy hol van az a hely, ahol te megtalálsz azt, akit keresel. De sajnos lóval a Forró-tenger hegyein-völgyein nem tudsz átmenni. Hanem csinálj most azonnal egy dereglyét, mert csak annak a segítségével tudsz majd átmenni! A Forró-tengeren van egy sziget, még azon túl is van egy másik sziget. Ha ide is eljutottál, annak a közepén találsz egy égig érő fát, amelyre ha felnézel, hát olyan magas, hogy nem látod a hegyét. Erre a fára kell felmásznod, mivel a legtetején van egy nagy fészek, és ebben a fészekben van három kicsi tojás. De jól vigyázz, ha a fára mászol fel, vissza ne nézz a földre, mert ha visszanézel, akkor menthetetlenül le fogsz pottyanni és szörnyethalsz!

Megköszönte a tanácsot és csinált is rögtön egy dereglyét. A lovát is rávitte és úsztak lassacskán. De nem jutott el a célig, mivel gyöngé volt a dereglye és a tenger hullámai széjjeltörték, s mind a ketten odavesztek.

Odahaza hiába várta a királyatya, hogy mikor ér haza a fia. Sokáig várt a király, de mivelhogy nem jött vissza a fia, hát elküldte a középső fiát, hogy nézzen utána mi lett a testvérbátyjával. Ment, mendegélt az is, amíg el nem érte a Forró-tenger partján levő kunyhót, amelyben az

öreganyó lakott, akitől megkérdezte, hogy nem-e látott erre jární lóháton egy ilyen és ilyen fiút?

– Láttam fiacskám, bizony láttam! Még beszéltem is vele. Még tanácsot is adtam neki. De annak már egy hónapja is elmúlt és még mindig nem jött vissza.

A fiú megkérdezte az öreganyót, hogy most már hol keresse, hol találja meg a testvérbátyját, vagy hol találja meg azt a leányt, aki se égen, se földön nem termett, mivel ő is csak ilyen leányt vihet haza feleségül. Az öreganyó ezt válaszolta a fiúnak:

– Én nem tudom azt néked megmondani fiacskám, de van nékem egy öregebb néném, az majd útbaigazít tégedet.

Megmagyarázta a királyfinak az öregasszony hogy merre menjen, hol találja majd meg a nénjét. A fiú szótfogadott és elindult abba az irányba, amerre az anyóka mutatta az utat. Szerencsésen el is jutott a második anyókához. A kunyhója ajtaján illendően bekopogott, beköszönt, mire az anyóka kilépett az ajtón:

– Hozott Isten fiam! Mi járatban vagy erre, amerre még a madár se jár?

– Hej öreganyó! – szólt a királyfi. – Nagy az én bánatom! A bátyám elment menyasszonyt keresni, de még most sem jött vissza! Elmennék utána, megkeresném őt, hátha megtalálnám!

Az öreganyó megmagyarázta a királyfinak hogy merre menjen, hová menjen, mit csináljon.

– Hát csak eridj fiam! Van nékem egynapi járásnyira egy testvérnéném, majd az megmondja pontosan néked, hogy hová és merre kell majd menned. Ott megtalálod a testvérbátyádat is és a leendő menyasszonyodat is.

Megköszönve a tanácsot, ment, mendegélt a királyfi, mindaddig, amíg oda nem ért a harmadik öreganyó kunyhójához, ahová illendőképpen beköszönt:

– Adjon Isten jó napot öreganyám!

– Adjon Isten néked is édes fiam! Mi járatban jöttél, mi szél hozott errefelé?

– Erre járt valahol nékem a bátyám menyasszonyt keresni és még nem jött vissza. Azt jöttem megkeresni. Hárman vagyunk testvérek, és a

királyapánk azt mondta, hogy csak olyan menyasszonyokat hozhatunk az ő palotájába, akik se égen, se földön nem teremtek.

– Ó fiacskám, én tudok erről, de még nem jött vissza a bátyád. Hát csak eredj tovább fiacskám! De így gyalogosan nem mehetsz. Csinálj magadnak egy dereglyét, amin majd átmész a Forró-tengeren!

Meg is csinálta a legény a dereglyét és azután elindult vele. De amint a Forró-tenger közepére ért, jöttek a tenger felkorbácsoló hullámai, a dereglyét összetörték és a királyfi odaveszett. Elnyelték a tenger hullámai, nem tért haza ő sem többé soha.

Odahaza sokallta a király az időt és elküldte a legfiatalabb fiát, hogy nézzen utána, hogy mi lett a testvéreivel. A legfiatalabb királyfi felkerekedett és elindult a bátyjai megkeresésére, valamint menyasszonykeresésre is. Ugyanabba az irányba ment, mint a bátyjai mentek, s ugyanúgy találkozott a három öreganyóval is, akik ugyanúgy azt mondták őneki is, mint a bátyjainak. Készített ő is egy dereglyét, de igen erőset, amellyel azután sikerült is eljutnia ahhoz a szigethez, amelyen az égig érő fa volt. Megtalálta az égig érő fát, de betartotta azt, amit az anyóka tanácsolt, hogy mászás közben vissza ne nézzen a fáról, mert akkor lezuhan. Azt a három tojást pedig úgy vegye ki a fa hegyén levő fészekből, hogy az össze ne törjön és vigyázva hozza le a keblében.

Szerencsésen fel is ment az égig érő fa hegyére és megtalálta ott a három tojást a fészekben. Vigyázva lehozta a fáról, hogy össze ne törjenek, utána rászedelődött a kikötött dereglyére, és folytatta az útját visszafelé a Forró-tengeren. Amikor átért a dereglyéjével a Forró-tengeren, az öreganyókának megköszönte a szívességét és a jótanácsait. Az anyóka még azt a tanácsot adta a királyfinak, hogy a tojásokat fel ne törje, amíg tiszta forrásvizet nem talál. Mert ha feltöri a tojást, abból rögtön kiugrik egy gyönyörűséges szépséges szép leány és annak azonnal tiszta forrásvizet kell majd adni. Ha nem ad neki, akkor meghal és úgy eltűnik, mint a kámfor.

Az utolsó jótanács után mindent megköszönt az anyókáknak, elbúcsúzott tőlük, felkerekedett és ment, mendegélt, keblében a három tojással, amelyekre nagyon vigyázott, hogy össze ne törjenek. Vigyázott is egy darabig a tojásokra, de nagyon gyötörte a kíváncsiság,

és azt gondolta, hogy ha három tojásból egyet feltör, kettő még marad belőle. Megállt hát az út szélén, leheveredett az árokpartra és feltört egy tojást a három közül. A tojáshéjból abban a minutában ki is ugrott egy gyönyörűségesen szépséges szép leány és ezt mondta a királyfinak: – Édes szívecském, kérek forrászivécskét, mert ha nem kapok, mindjárt meghalok!

Mivel a királyfinak nem volt kéznél tiszta forrászive, a szépséges szép leányzó mindjárt meghalt, köddé vált és eltűnt, mint a kámfor. Ekkor igen megijedt és ijedségében hirtelen feltörte a második tojást is. Ebből egy még gyönyörűsegebb leány ugrott ki, aki esdekelve kérte a királyfit:

– Édes kicsi szívem! Adjál gyorsan egy korty friss forrászivécskét, mert rögtön meghalok, ha nem kapok!

Ennek sem tudott vizet adni, s így ez is azonnal meghalt, köddé vált, és elpárolgott, mint a kámfor. A harmadik tojásra már nagyon vigyázott. Óvatosan felkelt az árok széléről és vigyázva a tojásra, ment, mendegélt tovább az úton, amíg végre az út szélén egy gémeskúthoz nem ért. Ott óvatosan letette az árok szélén levő fűre az utolsó tojást és a gémeskúton húzott egy vödör vizet. Keresett a zsebében egy poharat, megmerítette azt a friss vízből és letette a tojás mellé a fűre. Azután letelepedett ő is a fűre és feltörte a harmadik tojást is, amelyből az előbbiektől meg gyönyörűbb, még bájosabb leány ugrott ki. Ennek is ez volt az első kérése:

– Drága kicsi szívem! Adjál gyorsan egy korty friss vizet, mert ha nem kapok, mindjárt meghalok!

A királyfi gyorsan a pohár után nyúlt és megitta a szépséges szép leányt, aki viszonzásul egy forró csókot nyomott a királyfi homlokára. A királyfi a csók után a mennyországban képzelte magát, visszaadta a leánynak a csókot, majd így szólt:

– Édes drága kicsi szívecském! Itt van nem messze édesapámnak a palotája, hatlovas hintóval jövünk eléd, apámmal, anyámmal együtt. Addig te szépséges, pihenjél itten, mi azonnal jövünk érted!

Ezután sietve elment haza, hogy befogasson az aranyos, hatlovas hintójukba, a leány pedig letelepedett az árok partján levő fűre. A királyfi alighogy elment haza a hatlovas, aranyos hintójukért, nyomban

ott termelt egy csúnya, ragyás öregasszony, aki nem volt más, mint egy vén boszorkány. A ragyás öregasszony könnyögött a lánynak, hogy adja neki az egyik ruháját, mivel az öve már elnyűtt, rongyos ruha. A leány megsajnálta az öregasszonyt, és nekiadta az egyik felsőruháját, mivel kettő is volt rajta. A ragyás öregasszony magára vette az aranyos ruhát, és azután újra könnyörögni kezdett:

– Cipőt is kérnék, hiszen énnekem még cipőm sincsen, mezítláb vagyok. Neked meg a karodon is lóg egy tartalék cipőcske. Legalább azt add nekem! Hiszen néked a palotában úgy is lesz tíz pár cipőd is!

A leány megint megsajnálta az öregasszonyt és nekiadta a karján lógó tartalék cipőjét. Az öregasszony rögtön felhúzta a lábára az aranyos cipőket és utána ismét könnyörögni kezdett:

– Csak még egy szál hajat kérnék tőled, abból az aranyhajadból, hogy belekeverhessem az enyém közé, és majd megszépül az enyém is tőle.

A leány erre kihúzott egy szálát a hajából és odaadta az öregasszonynak, aki azt mindjárt belekeverte az ő koszos hajába. És csodák csodájára, erre neki is gyönyörű aranyhaja lett és megfiatalodott. Majd hálálkodva így szólt még a leányhoz:

– Amiért mindezekkel megajándékoztál engemet, táncolni fogok neked, addig, amíg érted nem jönnek az aranyos hintóval. Ülél szépen a kútnak a szélére és úgy figyelj a táncomat!

A leány, akinek vajszíve volt, reá is ült a kút szélére, és úgy figyelte az öregasszonyt, aki mindjárt táncolni kezdett. Az asszony táncolt, táncolt mindig sebesebben, és egy óvatlan pillanatban a szépséges szép leányt belelökte a kútba, aki mindjárt elmerült a kút vizében és abban a pillanatban egy aranyhallá változott át. Rövidesen azután megérkezett a királyfi, hat fehérlovas, aranyos hintájával. Apját, anyját is magával hozta, akinek az úton elmesélte a vele megtörtént kalandjait. Odaérve mindnyájan kiszálltak a hintójukból, és csókokkal üdvözölték az új menyasszonyt. A királyfi azonban észrevette, hogy sokkal csúnyább a menyasszonya, mint amilyen volt. Meg is kérdezte tőle:

– Miért lettél ilyen csúnya? Százszor és ezerszer szebb voltál egy órával ezelőtt! Mi történt veled?

– Hát az történt, hogy amíg te a hintóért hazamentél, nagyon is ide süttött a napocska és megbarnított.

Azután mindnyájan felültek a hatlovas hintójukra és hazanyargaltak. Odahaza rögtön megtartották a hét nap, hét éjjel tartó lakodalmat, de a királyfinak nem igen tetszett az új asszony. Nagyon gyanús volt neki. A királyfi egyik napon elment a kúthoz, véletlenül beletekintett a kútba és meglátta az ott úszkáló aranyhalat. Gyorsan hazament és megparancsolta a mesterembereknek, hogy csináljanak az ő ablaka alatt egy vízmedencét, fogják ki a kútból az aranyhalat és engedjék el azt az ablaka alatt épült, vízzel teli medencébe. Azután minden nap ott gyönyörködött a vízben ficáncoló aranyhalacszkában. A királyfi asszonya ezt naponta látta, megsokallta a férje nézelődését, azt mondta neki, hogy ő aranyhalhúst szeretne enni. Arra kérte a férjét, hogy vágják le az aranyhalat és készítsék el őneki ebédre, mert ha nem, akkor ő ebbe belebetegszik. A királyfi erről először hallani sem akart. Hiába kérte erre az asszonya, nem hallgatott reá mindaddig, amíg az egyik napon az asszony fel sem kelt az ágyból, hanem csak folyton nyögött és jajgatott. Betegnek tetette magát. Jöttek a király orvosai, akik azt ajánlották, hogy fogják meg az aranyhalat, cseréljék ki azt másikkal, nem is eggyel, hanem egy tucattal, és ebből az egyből pedig az új királynénak csináljanak halpaprikást és hallevest, mert csak ez tudja őt meggyógyítani. Úgy is lett. Az aranyhalat megfogták, de mielőtt levágták volna, megszólalt emberi hangon:

– Ha már mindenáron le akarnak vágni, arra kérem a szakácmestereket, hogy a pikkelyeket, amelyeket lekaparnak rólam, a vízzel együtt öntsék a királyfi ablaka alá, s majd másnapra meglátják, hogy milyen nagy csoda fog történni.

A királyi szakácsok csak ámultak-bámultak, hogy az aranyhalacska emberi hangon beszélt. Nem is akarták levágni, de mivel királyi parancs volt, hát levágták az aranyhalacskát, és elkészítették ebédre. A vizet pedig a pikkelyekkel együtt odaöntötték a királyfinak az ablaka alá, amint azt az aranyhalacska kívánta. Az éjszaka aztán megtörtént a csoda. Az egyik halpikkelyből egy almafácska kelt ki, és reggelre, mire a királyfi felkelt, karvastagságú almafácskává nőtt fel, telisteli gyönyörű szép pirosuló almákkal.

Reggel, amidőn felébredt a királyfi és kitekintett az ablakon, látta, hogy az ablaka alatt egy gyönyörű almafácska nőtt fel az éjjel, telisteli gyönyörű szép piros almákkal. A királyfi ezután minden nap a gyönyörű sok szép almába lelta az örömét, a feleségével igen keveset törődött. Nappal is ott sétált körülötte az asszonyával együtt és gyönyörködött a fácskában. Az asszony megirigyelte ezt, és megsejtette, hogy mi is történhetett. Arra kérte a királyfit, hogy vágassa ki az almafát, és a törzséből kapott fával főzessen neki ezután ebédeket mindaddig, amíg a fa tart, mert ha nem, akkor megint megbetegszik. A királyfi hallani sem akart erről, de az asszony ismét betegnek tette magát és keservesen nyögdécselt, jajgatott. Amikor aztán már nem győzte hallgatni a királyfi a sok jajgatást, megparancsolta a favágóknak, hogy vágják ki az almafát, és az összes fajtát aprítsák fel a konyhára, fazék mellé ékeknak. A fa kivágása közben egy tenyérnyi nagyságú lapos forgács messzire elröpült, amelyet még a favágók sem találtak meg.

Volt a királyi udvarban egy szegény, gyermektelen házaspár, állandóan ott takarítottak a királyi udvarban, ők találták meg az elrepült, nagy és lapos forgácsot. Elkérték a királyfitól, hogy majd jó lesz ezzel nekik letakarni a tejesköcsögüket, hogy bele ne essenek az egerek. A királyfi jó szívvvel nekik ajándékozta a forgácsdarabot, amelyet azután hazavittek. Otthon letakarták vele a tejesköcsögüket. Volt nekik egy tehénkéjük, amelyet naponta fejtek, ami tejet reggel kifejtek, azt este meg is itták. Naponta korán reggel dolgozni jártak a királyhoz és csak esténként söprögettek, rakodtak ezt-azt odahaza, hogy egy kis rend legyen a háznál. Egyszer, amint hazamentek, azt vették észre, hogy igen nagy rend van odahaza. A tehenke is meg volt etetve. Nagyon meglepődtek ezen és azon törték a fejüket, hogy ki is tehette ezt.

Három napon keresztül így volt ez minden nap, amidőn hazamentek a palota udvarából. Még a palota udvarában összebeszéltek, hogy a végére járnak a dolognak, hogy vajon ki takaríthat náluk odahaza. Engedélyt kértek a királytól, hogy néhány napra odahaza maradhassanak. Meg is kapták az engedélyt. Másnap reggel úgy csináltak hát, mintha elmentek volna hazulról. El is mentek egy

darabon, de azután lopódzva, halkan visszajöttek a házukhoz, ott meghúzódtak, elbújtak, és hallgatóztak. Egyszer csak valami sistergést hallottak. Bekukkantottak a kulcslyukon, látták ám, hogy a lapos forgácska leesett a köcsög tetejéről és egy gyönyörű leány lett belőle. Nekilátott a szobát kitakarítani, kisöpörni. Amint aztán a munkával végzett, s mielőtt ismét forgácslapocskává visszaváltozott volna, egy nagyot nyújtózkodott. A férfi ezt a pillanatot kihasználva hirtelen beugrott az ajtón és elkapta a lánynak a kezét. A varázserő ezzel megszűnt, többé már nem tudta magát forgácslapocskává visszavarázsolni és lány maradt. Keservesen elkezdett sírni és elmesélte az eddigi életét, amelyet a szegény házaspár meghatódva hallgatott végig. Megfogadták, hogy mivel őnekik nem lehet gyermekük, örökbe fogadják őt, és úgy tartják ezután, mint édes gyermeküket. A királyfinak is elmondták titokban ezt az esetet, aki azután úgy döntött, kihirdeti, hogy a királyi háznál tollúfosztást rendez, ahol tollúfosztás közben mindenki elmondhat majd egy-egy szép mesét.

A királyi házban való tollúfosztás kihirdetése rövidesen meg is történt. Eljött aztán az a bizonyos nap, és a szegény házaspár is elment tollat fosztani a királyi palotába, a fogadott leányukat is magukkal vitték. A tollúfosztás alkalmával mindenki mesélt valami szép mesét, és amikor már mindenki mesélt, a szegény házaspár fogadott leánya is elkezdett mesélni. Elmesélte az eddigi kalandos élettörténetét. A tollúfosztóknak nagyon tetszett a lánynak a meséje, behívták a fosztóba a királyfit is, és újra elmeséltették a lánnyal az előbb elmondott mesét. A királyfi végighallgatta a mesét és ráismert a saját élettörténetére. Amikor a leány befejezte a meséjét, a királyfi odament hozzája, megölelte, megcsókolta és azt mondta neki:

– Te vagy az én aranyos, igazi kis feleségem! Felismertelek a mesédben, és felismertem benne a saját kalandjaimat! Te vagy az igazi és nem pedig az a csúf boszorkány!

A királynénak tartott boszorkányt pedig megfogták, összekötötték, beletették egy szöges hordóba, ló farka után kötötték és úgy jártak körül vele a palotát. Utána a hordót asszonyostól beledobták a tengerbe, ahol a boszorkány megfulladt. Megtartották az igazi

lakodalmat, amely három napig tartott. Én is ott voltam, igen jól mulattam, reggelig táncoltam, közben nagyokat kurjongattam. Ezért aztán igen megharagudtak rám, beledugtak egy ágyúcsőbe, kilőttek az ágyúból és azután ide pottyantam. Itt a mese vége, aki nem hiszi el, járjon utána!